

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

ONLARIN HİKAYESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Selim MAZLUM**

İSTANBUL, 2013

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

ONLARIN HİKAYESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:

Selim MAZLUM

Öğrenci No:

100770011

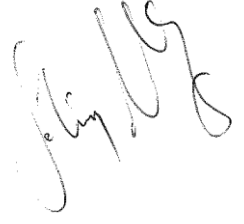
Danışman:

Prof. Dr.Oğuz MAKAL

İSTANBUL, 2013

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Onların Hikayesi**” başlıklı bu çalışmamın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım./...../2013

Selim MAZLUM

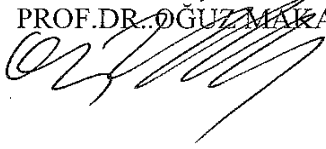
T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

14.12.2013

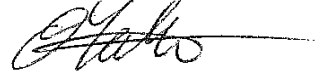
Enstitümüz *Sinema-TV* Anabilim dalı *Sinema-TV* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 100770011 numaralı *Selim MAZLUM*'un "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Onların Hikayesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 05.03.2013 tarih ve 2013/08 sayılı toplantısında seçilen ve Ayazağa Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (.....) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında oyçokluğu/oybirliği ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF.DR. ÖĞÜZ MAKAL

ÜYE
DOÇ. OKTAY YALIN

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. CENGİZ ASIL TURK

ONLARIN HİKAYESİ

Tezi Hazırlayan: **Selim MAZLUM**

ÖZET

Bu tez çalışması Köy Enstitüleri, ilkokul öğretmeni yetiştirmek üzere 17 Nisan 1940 tarihli yasa ile açılmış, Türkiye'ye özgü bu eğitim projesini ve kurucularından İsmail Hakkı Tonguç'un yaklaşık 10 yıl süren çalışmalarını anlatmaktadır. Neredeyse tüm Anadolunun okulsuz ve öğretmensiz olduğu yıllarda köylerden gelen ilkokul mezunu zeki çocukların bu okullarda yetiştirildikten sonra yeniden köylere giderek öğretmen olarak çalışmaları düşüncesiyle kurulmuş bu eğitim kurumlarına günümüzden bakmak amacım olmuştur. Yardımları için danışman hocam Prof.Dr.Oğuz Makal'a teşekkürlerimi borç bilirim.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Eğitim, Çocuk, Okul, Proje

THE STORY OF THEM

Presented by: **Selim MAZLUM**

ABSTRACT

This study describes Village Institutes, an education project unique to Turkey, which were established with a law dated 1940, April 17 for purpose of teacher education and ten-year workings of İsmail Hakkı Tonguc, one of the founders of the project. Aim of this thesis is to look at these institutes that are founded to educate clever and primary school graduate children as teachers of villages in a time that almost whole Anatolia lacked schools and teachers. I owe my thesis adviser Prof. Dr. Oguz Makal a dept of gratitude for his help.

Key Words: Village Institutes, Education, child, school, project

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
1. GİRİŞ.....	1
2. ÇALIŞMANIN AMACI VE YÖNTEMİ.....	3
3. ÇALIŞMA METNİ.....	4
4. DEĞERLENDİRME.....	13
KAYNAKÇA	14

1.GİRİŞ

Köy Enstitüleri İlkokullara öğretmen yetiştirmek üzere 17 Nisan 1940 tarihli ve 3803 sayılı Kanun ile açılmış okullardır.

1940 yılından başlayarak, tarım işlerine elverişli geniş arazisi bulunan köylerde veya onların hemen yakınlarında Köy Enstitüleri açıldı.Türkiye'nin her yanında ilkokullara öğretmen yetiştirmek üzere açılmış okullardır.1946 yılında hükümetin yaklaşan seçimleri yitirme kaygısıyla CHP içinden muhalif milletvekillerinin başını çektiği örgütlü muhalefetin kampanyasıyla, müfredatında ve yapılanmasında kuruluş amaçlarından uzaklaşan değişiklikler yapıldı. İlerleyen yıllarda da, daha önceleri sıkı sıkıya bağlı olduğu "iş için iş içinde eğitim" ilkesinden uzaklaştırıldı.Kominizmin aşılandığı görüşü yaygınlaştı.

Önceleri yaratıcılığın ön plana çıktığı eğitim anlayışının yerine giderek geleneksel, ezberci eğitimin yerleştiği öğretmen okullarına dönüştürülerek 1954'te kapatıldılar. Neredeyse tüm Anadolu'nun okulsuz ve öğretmensiz olduğu gerçeği gözönüne alınarak, dönemin başbakanı İsmet İnönü'nün himayesinde, Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel tarafından İsmail Hakkı Tonguç'un çabalarıyla köylerden ilkokul mezunu zeki çocukların bu okullarda yetiştirildikten sonra yeniden köylere giderek öğretmen olarak çalışmaları düşüncesiyle kuruldular. Köy Enstitüleri'nin kurulması ve yaygınlaşması konusunda pedagoji uzmanı Halil Fikret Kanad'ın çalışmaları da unutulmamalıdır.Kanad, "köye göre öğretmen" fikrini savunmuştur. Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Mahmut Makal, Mehmet Başaran ve Dursun Akçam gibi önde gelen yazarlar ve düşünürler bu okullarda yetişmişlerdir.

Nedir köy enstitüsü aydınlanması?

* Bize özgü,türk insanının, eğitimcilerinin yaratıcılığının bir ürünüdür.Yetiştirdiği öğretmen niteliği hala aşılamamıştır.

* Bu kurumlar, anadolu insanın bağınazlıktan kurtarıldığında nasıl yaratıcı ve üretici yurttaşlar olabileceğinin kanıtıdır.

* Köy enstitülerinde iş içinde, iş aracılığıyla, iş için eğitim anlayışı egemendi.bu anlayış doğaya duyarlı, insana duyarlı, yaşamla bütünleşen, ders kitaplarını ezberleyen anlayıştan uzak, yaşamın içinden kaynaklanan bir eğitim anlayışının tanımıdır.

* Köy enstitülerinde verilen eğitim sonunda yaşamı değiştiren, dönüştüren ,bunu yaparken de kendisi de değişen, insanca değerlerle bezenen, insanca bir dünya yaratmaya kurgulayan yurttaşlar yetiştirmeyi amaçlamıştır ve bunu da başarmıştır.

* Köy enstitüleri, türk insanının eğitim yoluyla kulluktan yurttaşlığa geçiş arayışlarının önemli bir kilometre taşıdır.

* Köy enstitüleri, ilkel tarımdan modern üretime yönelme arayışlarının, çağdaş demokrasiye geçebilmek için özgür yurttaşlar yaratma projesinin adı, yüzyılların karanlığında kalan anadolu köylüsüne insan olduğunun hatırlatılması, cumhuriyet yurttaşı yaratmanın projesiydi. ortaçağı yaşayan anadolu köylerinde uygarlık yaratmanın öyküsüydü.

* Tüm dünyada faşizm rüzgarlarının estiği 1940'lı yıllarda anadolu topraklarında iyiyi, güzeli, insana özgü zenginlikleri ortaya çıkarmanın adıydı köy enstitüleri

* Tüm eğitim süreçlerinde demokratik tartışma süreçlerinin yaşandığı, katılımcılığın yaşayarak yaşandığı, özümsemiği cumhuriyet okullarının adıydı köy enstitüleri.

* Köy Enstitüsü eğitim modeli; yönetime katılma, sorgulama ve sorma bilincine, eleştirel düşünme yeteneğine sahip, dünyadaki gelişmeleri izleyip yorumlayabilen, sorunlar karşısında çözüm yolları arayışında hep akli ve bilimi kullanan çağdaş insanları yetiştirme projesiydi.

* Köy enstitüleri dönemi aynı zamanda anadolu aydınlanmasının yaşandığı bir dönemin adıdır.klasiklerin türkçe'ye çevrildiği, ansiklopedilerin yayınlandığı, konservatuarın kurulduğu, özerk üniversite için adımların atıldığı bir dönemin adıdır.

2.ÇALIŞMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün 09.05.1941 tarihinde “Köy enstitülerini cumhuriyetin eserleri içinde en kıymetlisi, en sevgilisi sayıyorum. Köy enstitülerinden yetişen evlatlarımızın muvaffakiyetlerini ömrüm boyunca yakından ve candan takip edeceğim” dediği bu kurum, süreç içinde kapanmasına karşın, BM Unesco tarafından 1960’lı yıllarda tüm gelişmekte olan ülkelere tavsiye edilen bir eğitim modeli olmuştur. Türk insanının, eğitimcilerinin yaratıcılığının bir ürünü olan bu kurumlara, bu kurumların kurucusu İsmail Hakkı Tonguç’un özyaşamı aracılığıyla bakmak ve yeni kuşaklara bu eğitim modelini, bu tarihi gerçeği hatırlatmaktır.

Nasıl Çalışıldı ?

Köy Enstitüsü ile ilgili belgeler, fotoğraflar tarandı. Özyaşamlar okundu, bir hikaye-story çıkartıldı, çizimler yapıldı.Çizimler bilgisayar ortamında, Wacom Intues 4 tablet kullanılarak gerçekleştirildi. Dijital resimleme tekniğiyle sketch havasında yapıldı. Bazı hareketli sahneleri gerçekleştirmede, bir saniyelik çizgi film elde edebilmek için 24 kare resim çizildi. Arabanın geliş sahnesi bu teknikle yapıldı ve 178 çizim kullanıldı.

3.ÇALIŞMA METNİ

1936 yılı, adı üzerinde viran bir belde Pazarviran kırsalında (Kayseri),yazdan az önce Nisan ayının güneşli, soğukça rüzgar esen,çiçek açmış birkaç ağacın kokusunun bile olmadığı bir günde, toz bulutunu dağıtan otomobilden inen kumral uzun boylu adam, İsmail Hakkı Tonguç’a sığirtmaç çocuklardan biri sormuştur:

- He emmi okuyacak bir şeyin var mı?
- Var...dur, sana gazete vereyim. Hem sen okumayı nerede öğrendin?
- Çavuş emmim öğretti...
- Ya, öyle mi? Çavuş emmi de kim?
- Esgerde çavuşmuş da biz ona Çavuş emmi deriz...
- Demek size çavuş emmi okuma öğretiyor öyle mi?
- He ya öğretiyor.

Kısa bir süre önce İlköğretim Genel Müdür Vekilliğine getirilen İsmail Hakkı Tonguç’un gözleri gülümser.Çünkü o yeni Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan’a verdiği sözü yerine getirmiş, bu Anadolu gezisinde öğreneceğini öğrenmiş ve her ikisinin de **“Evet, askerliklerinde okuma yazmayı kavramış köy gençlerinden yararlanmak mümkündür”** düşüncesi doğrulanmıştır.

Bir ay sonra, İsmail Hakkı Tonguç Ulustaki odasındaBakan Saffet Arıkan ile oluşturdıkları, ancak düşüncesini Mustafa Kemal Atatürk’ün verdiği eğitim projesine çekinge ile bakan arkadaşları Rauf İnan ve diğerlerine **“Arkadaşlar”**diyecektir. Nüfusu 250’den az 16 bin okulsuz köye alışılmış yöntemlerle daha yüz yıl öğretmen verilemeyecek...Bizim beş altı ay sürecek kurs sonrası yetiştireceğimiz kişi, hiç olmazsa çocuklara okuma yazma, biraz hesap öğretir. Cumhuriyeti, bayrağı anlatır. Hem biz bu delikanlılara öğretmen değil, Eğitimci!diyeceğiz. Haydi bakalım, Şimdi, Çalışma Yönetmeliği ve kursların programını hazırlamak, kullanacakları kılavuz kitapları, ilkokul birinci, ikinci, üçüncü sınıf öğrencilerine verilecek yıl kitaplarının yazılması işlerine başlama zamanı.”

Tonguç kimdir?

O Silistre'nin Totrakan kasabasına bağlı Tataratmaca köylülerindendi.Dedesı doğumundan bir süre sonra onu kucağına aldı, okşayıp, hoplattıktan sonra **“Tonguç’um benim”** diye sevdi.Tonguç ilk erkek çocuk anlamına geliyordu. İşte gelecekteki alacağı soyadının kaynağı buydu...Yoksul ailesi onu liseye dek okutabildi; annesinin birkaç kuruş yardımıyla İstanbul’a gelmeyi başardı ve odacısının yokluğunu fırsat bilip Maarif Nazırı Şükrü Beyin karşısına karşısına çıktı, dilekçeyi önüne koydu, **“Göçmen çocuğum, Rumeli’den geldim. Okula girmek istiyorum”**. Bakan önce çat kapı içeri giren bu gence ilkin sessiz kaldı, Silistre’li olduğunu, dedesinin vatan için dövüştüğünü öğrenince gözleri buğulandı **“İstanbul’a gelmişsin ama eğer Anadolu’ya gitmezsek, Rumeli gibi orası da bir gün elden çıkar çocuğum, onun için ben seni Kastamonu’daki yeni açılan Erkek Öğretmen Okulu’na göndereceğim.”** İsmail HakkıKastamonu’ya alışamadı, İstanbul’a dönerek, öğretmen okulunu 10 Eylül 1918 günü bitirdi. Bir süre sonra da kendini Almanya’ya gönderilen yirmi başarılı öğrenci arasında buldu.Pedagoji öğrenimi için Ettlingen’e gitti. Aynı günlerde, I. Dünya Savaşı’nda Almanlar yenilmiş, onlarla birlikte Osmanlı da yenik sayılmış, uzun süredir ödeneklerini gönderemeyen Devlet, neyse ki Hamburg limanına demirleyen Akdeniz gemisi ile Türk öğrencileri aldırmaı unutmamıştı. İsmail Hakkı ve arkadaşlarının vapurla İstanbul’a ulaştıkları gün, güzel bir rastlantı sonucu ulusal kurtuluş savaşı ve gelecekteki büyük atılımlar için Mustafa Kemal de Bandırma vapuruyla Samsun’a çıkıyordu.

İsmail Hakkı Almanya’dan döndükten dört ay sonra Eskişehir Erkek Öğretmen Okulunda Resim-El İşleri öğretmenliğine atandı. Ancak 18 Temmuz 1921 günü Eskişehir’in düşmesi nedeniyle yarıda kalan öğrenimini tamamlamak için ikinci kez Almanya’ya gitti. Adını çok önceden eğitimciler arasında unutulmaz katına ulaştıran Pestalozzi’yi, Jon Dewey ve Kerschensteir’in düşüncelerini tanıyıp özümşedi, İş Eğitimi seminerlerine katıldı.

Buradaki birikimlerini 1934 yılında bir Almanya Maarifi adlı yapıtında şöyle seslendirdi. **“Yeni okulda çocuk, ilk günden kendi doğal kaynaklarından yararlanmayı öğrenecektir. Biz bilgileri yapmayı öğreterek vermek istiyoruz.**

Bilmeyi, yapmak biçiminde dönüştüreceğiz. İnsanların gereksinimlerini kitaplardan değil, doğadan öğrenmeleri için çocuğu doğanın içine atıyoruz. Çocuğu insan yaşamından uzak yabancı bir çevrede değil, gerçek yaşam kurallarını öğreten işliklerinde çalışma yerlerinde eğitmek istiyoruz.”

Almanya dönüşü yeni edindiği bilgilerin içine girdiği ilköğretim programının hazırlanmasında, Milli Eğitim bakanlığı Ders Araç ve Gereçleri Müzesi Müdürlüğü’nün kurulmasında katkısı oldu. Elishleri Rehberi kitabını hazırladı. Kerschensteiner’den **Mürebbinin Ruhü ve Muallim Yetiştirme Meselesi, Resim Elishleri ve Sanat Terbiyesi, İş ve Meslek Eğitimi, Kerschensteiner** adlı yapıtlarını yayımladı.

1932-33 ders yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş şubesini kurdu.

Yıllar sonra araştırmacı Fay Kirby onun eğitim sorununun deneyli olarak çözülme düşüncesinin ilk uygulama alanının Gazi Eğitim Enstitüsü olduğunu söyleyecektir. Önce CHP’nin altı oklu ambleminin çizilmesinde, sonra da Cumhuriyetin onuncu yıla ulaşan başarıları anlatan bir açık hava sergisi, 10.yıl afişlerinin hazırlanmasında, tren katarıyla iki ay sürecek Gezici Eğitim Sergisinin götürülmesinde görev aldı.

Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan iş başına geldiği günden başlayarak eğitim sorunlarının çözümünü sağlayacak kişileri aramaktaydı. İşte İsmail Hakkı Tonguç’ta bunlardan biriydi. Saffet Arıkan’ın okuması için Tonguç’a uzattığı broşürde CHP’nin ilköğretim programı için. Tonguç **“Efendim bu maddeler uygulamaya konmadıkça tatlı bir düş ürünü olarak kalacaktır”** eleştirisini yapsa da, o İlköğretim Genel Müdür Vekili olarak göreve çağrılacaktır. On dört yıl önce Atatürk **“bu ülkenin ve toplumun temel ögesi köylüdür. İşte bu köylüdür ki bugüne değin eğitim ve öğretim aydınlığından yoksun bırakılmıştır”** demiştir. Cumhuriyetin birçok başarısına karşın, kendisine **“Köylü İsmail”** de denilen Tonguç’un köye eğitimi götürme fırsatı doğmuştur. Evet ama nasıl?

İşte Nisan ayının güneşli, soğukça rüzgar esen bu gününde iç Anadolu’nun bozkırında bu sorunun yanıtını arıyordu ve yanıt bulunmuştu.

“Çavuş öğretmen” köylere gidiyor...

Köy Eğitim Kursları açılmalıydı. Çoğu nüfusu dört yüzden az 32 bin köydeki bir milyona yakını okuma yazma öğrenmeyi bekliyordu...Köyde görevlenecek eğitimci eğitim ve öğretim işinin yanı sıra, tarım işinin fenni bir şekilde yapılması için köylüye rehber olacaktı. Bu amaçla Köy eğitimcileri tarım işleri yaptırılmaya elverişli okul ya da çiftliklerde açılan kurslarda yetiştirilecekti. Eğitimci işinin başarısına göre kadın eğitimci uygulamasına da geçilecekti. Köy Eğitim Kursları ve ardından deneme amaçlı açılan dört Köy Öğretmen Okulu, Türkiye'nin dört bir yanında, yirmi bir yerde yapıları yükselecek Köy Enstitüleri'nin yolunu açacaktı. Tonguç **Canlandırılacak Köy** kitabında yazdığı gibi sorunu salt bir köy okul uğraşı olarak almamış, köyü canlandırma sorunu olarak kurumlaştırmayı ve bunu belli yıllarda gerçekleştirmeyi sağlayacak planın ilkinin Köy Eğitim Kursları ardından Köy Enstitüleri ve Yüksek Köy Enstitüsü ile yaşama geçirerek, köyün canlandırılması kapısını aralamıştı. Ancak Aralık 1938'te Saffet Arıkan görevinden ayrıldı, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün ilköğretim sorunun çözümüne devam edilmesini istemesi Tonguç'un içini rahatlattı; Yeni Milli Eğitim Bakanının adı Hasan Âli Yücel'di...

Görevini, Bakanın güvendiği yeni birine devretmeyi teklif eden Tonguç'a , Hasan Âli Yücel **“Benim için hiçbir engel yok. Başlanmış işlere devam edelim”** açıklamasını yaptığı gibi, Tonguç'u asaleten Genel Müdürlüğe atayacak ve ardından öncü olacağı atılımları da başlatacaktır. Tonguç'un başlattığı ilk öğretim ve köy eğitimi atılımını noktalayan Köy Enstitüleri kuruluş yasası TBMM'ne sunulduğunda, yedi yıl sonra enstitülerin kapatılmasına öncülük yapacak Kâzım Karabekir Paşa o gün sorar: **“- Biz bu yöntemi gelişmiş ya da deneyi yapılmış bir ulustan mı alıyoruz?”** Yasanın en büyük destekçisi Hasan Âli Yücel yanıt verir: **“- İlköğretim sorununun çözümü bizindir; kimseden almadık. Başkaları bizden alsınlar...”**

Tarım, demircilik, marangozluk, yapıcılık, çocuk bakımı, dikiş, dokuma işleri, arıcılık, bağcılık da öğrenen öğretmenin yanı sıra köye gerekli sağlıkçı, ebe gibi diğer elemanların da yetiştirileceği bu yeni kurumlara Köy Enstitüleri adı

verilmiştir. 17 Nisan 1940'da kabul edilen yasa ile köy öğretmen okulu olarak açılmış üç yıl süreli İzmir Kızılçullu, Eskişehir-Çifteler, Kastamonu Gölköy, Kırklareli-Kepirtepe'nin adı Köy Enstitüsüne dönüşürken, yeni ders yılında Balıkesir-Savaştepe Köy Enstitülerinin açılmasıyla daha ilk yıl Köy Enstitüleri'nin sayısı on dörde ulaşır. Hasan Âli Yücel ve İsmail hakkı Tonguç, olmayacak bir düş görmemiştir. Kullanışlılığı ve mimarisi ile, çevre ile bütünleşen günün Köy Enstitüleri yapıları için ulusal düzeyde mimari proje yarışmaları açmışlardır.

O günlerde Savaştepe Köy Enstitüsü'nde okumak için gelen bir grup öğrenci, ortada hiçbir bina göremeyince **“Hani Enstitü nerede?”** sorusuna Müdür Sıtkı Akkay **,”Enstitüyü hep birlikte kuracağız çocuklarım”** yanıtı verecektir. Savaştepe'deki 80 eğitimci ile 40 öğrenci önce bir ilkokulun alt katı ile bir mescide yerleşir. Bir hafta geçmeden her Köy Enstitüleri'nin kuruluşunda olduğu gibi Genel Müdür Tonguç oradadır, Enstitü görevlilerinin yapmayı düşündüğü yapıları, sınıfların yerini, inşaat malzemesini inceler ve Akkay'ın ne düşüneceğini aldirmaksızın 250 öğrenci daha alması için getirdiği resmi yazıyı masasına bırakır ve döner. Akkay, o günleri şöyle anlatır: **“itiraf etmeye mecburum ki inşaat hususundaki bilgilerimiz zayıf, tecrübelerimiz yok denecek kadar azdı. Buna rağmen yalnız irade kuvvetimize güvenerek bütün hızımızla inşaat başladık.”**

Eskişehir Çifteler Köy Enstitüleri'den 22 kişilik bir öğrenci grubu yarımlarına gelince rahatlar. İşte bu imece ile dört ay içinde 300 öğrencinin her türlü gereksinimini sağlayabilecek bir okul binası, bir yemekhane ve bir yönetim binasının tamamlanmasını sağlar. Ve her Köy Enstitüsü kendi tüketeceğini kendi üretir. “Usta öğretici”lerin gözetiminde toprak kazma ile, belle, kürekle derinden alt-üst edilir, kirizma denir buna. Ekilen ekinler biçilir, harman yapılır. Domates, patlıcan, biber, havuç, lapana gibi sebzeler yetiştirilir. Dikilen kayısı, vişne, elma, erik ağaçları, bağ omçaları tutar, kök atar. **“Burada hiç bir şey yetişmez”** denilen topraklarda akasyalar, badem, elma ağaçları çiçek açar. Ders programları ilk üç yıl, öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerin ortak kararıyla yapılır. Gelenekselleşmiş not sisteminden uzaklaşılır; öğrencin kişilik özelliği ve gelişmesi gözlenerek iyi, orta, zayıf ölçüleriyle değerlendirme yapılır.

Üç yıllık bu deneyimlerden sonra Bakanlıkça, enstitü görevlilerin de katıldığı bir kurul eğitim-öğretim programını ortaya çıkartır. Köy Enstitüsü yasaının çıkışının ikinci yılından başlayarak dört yıl içinde Ankara Hasanoğlu, Sivas Pamukpınar, Konya İvriz, Erzurum Pulur, Diyarbakır Dicle, Aydın Ortaklar'ın açılmasıyla Enstitülerin sayısı yirmiye ulaşır...Elektriği suyu tamamlanan sayısı 700'e ulaşan yapı Anadolu bozkırında dört yıl içinde kendini gösterir. Yüzlerce köyden gelen bu çocuklarla bozkır şenlenir.Hep bir ağızdan yüksek sesle türküler, marşlar söylerler. Egelisi zeybeğiyle diz vuracaktır toprağa, Karslı barını yapacak, Orta Anadolular halay çekecek ve her sabah güne böyle oyunlarla ve sporla başlanacaktır. Okuma saatlerinde yine aynı dönemde Türkçe'ye çevrilmiş dünya klasiklerini okuyacak, en az bir tane müzik aletini –özellikle mandolin- çalmasını da öğrenecektir. Yine “Usta öğretici”lerden biri olan örneğin Aşık Veysel müzik derslerinde bağlama çalmasını gösterecektir.Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü'ndeki derslere Ankara Konservatuvarı öğretmenleri girecek, öğrencilerden kurulu orkestra konser verecektir. Şu çok açıktır: Köy Enstitüleri 1943 Programında yer alan; Türkçe, Resim-İş, El-Yazısı, Müzik, Beden Eğitimi ve Halk Oyunları dersleri güzel sanatlar eğitimi kapsamında değerlendirilmiştir. Teknik Dersler ve Çalışmalar, el sanatı ve yaratıcılığı geliştirici özelliğine karşın güzel sanat kapsamına alınmamıştır. Sanat eğitimi alanındaki derslerin haftalık genel ders dağılım içindeki payı %33.64'dür.

Köy Enstitüleri'ndeki derslerin 5 yıla dağılımı:

Ders	Hafta, Saat
Kültür Dersleri	114 hafta; Türkçe, Matematik, Fizik, Tarih, Yurttaşlık Bilgisi. Toplam: 1934 saat.
Ziraat Dersleri ve Çalışmaları	58 hafta
Teknik Dersler ve Çalışmalar	58 hafta
Beş Yıllık Sürekli Tatiller	30 hafta

Aynı günlerde II. Dünya savaşı, Nazizm ve Faşizmin insanlık kıyımı tüm dehşetiyle sürerken Köy Enstitüsü insan olma, ulus olma, korkuyu yenme savaşında kısa zamanda büyük başarı kazanır. Ancak bu başarı özellikle büyük toprak sahipleri-ağalarını ürkütecektir.

Sona Doğru

Savaş bittiğinde, ABD'nin Truman Doktrini ile başlatılan “yeni dünya düzeni ve anti Sovyet” politikası CHP'yi etkiler, sağın, toprak ağalarının parti içindeki saldırılarının etkisiyle Yücel ve Tonguç görevinden ayrılmak zorunda kalır. Köy Enstitüsü karşıtı, içlerinde Kazım Karabekir, Şemsettin Günaltay'ın da olduğu bir grup Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü'ne baskın yapacak, ancak öğrencilere okuttukları şiirleri, tarih bilgilerini, bazılarının yaptığı besteleri begeneceklerdir. Ama Kazım Karabekir bir suç delil bulmaya karardır, öğrencilere seslenir: **“Sizin Hakkı Tonguç için bir marşınız varmış, bir de onu söyleyin bakayım”**. Öğrencilerin suskunluğunu ve şaşkın bakışlarını görüp **“canım içinde köylü efendimiz filan varmış!,”** deyince öğrenciler işi kavrar ve birlikte Ziraat Marşı'nı söylemeye başlarlar: **“(…)Toplandık baş çiftçinin Atatürk'ün sesine/Biz ulusal varlığın temeliyiz köylüyüz/Biz yurdun öz sahibi, efendisi köylüyüz...”**Yine

Köy Enstitüleri'nin kapatılmasında etkili olan toprak ağası Emin Sazak**“Köylere giden enstitü mezunları kendilerini birer Atatürk zannediyor”**diyerek köyü canlandıran Cumhuriyet aydını öğretmenden şikayetçi olacaktır. 24 Mayıs 1948'de çıkartılan yasayla Köy Enstitüleri “iş için, iş içinde eğitim ilkesinden uzaklaştırılır. Tonguç'un yıllar önce söylediği **“ kaçınılması gereken kitabi eğitim ve amaçsız okullar”** geri gelir.Köylünün imece ile hızla yaptığı okulu bu kez sözde devlet yapacaktır. Bu yasayla köylüye/ABD'ye hoş görünme ve 1950'de yapılacak genel seçimlerde halkın oyunu toplamaktır amaç...Ancak kazanan **Köylüyü topraklandırma Yasası**'na karşı çıkan toprak ağası milletvekillerinin de destek verdiği Demokrat Parti olacak,yeni bir yasayla, program ve işleyiş yöntemi zaten değişmiş Köy Enstitüleri'ne İlk Öğretmen Okulları adı verilecektir. Köy Enstitüleri sözcüğü de böylece tarih sayfalarında kalacaktır.

Yıllar sonra, Uluslar arası Eğitim ve Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO'ya Hindistan'ın içinde bulunduğu eğitim çıkmazından bir an önce nasıl kurtulacağı başvurusu üzerine, UNESCO adres olarak Tonguç'u gösterir ve Hindistan Büyük Elçiliği Tonguç'u bulmak için Milli Eğitim Bakanlığı'na bir telefon açar. Eğitim ve Planlama Bakanı'nın Ankara'da bulunduğunu ve Tonguç'a ulaşmada yardımlarını ister. Telefonun öbür ucundaki Milli Eğitim yetkilisi.”**Tonguç mu? Öyle birini tanımıyoruz”** yanıtını verdi. Hindistan Büyük Elçiliği Tonguç'un adresini kendi çabasıyla bulacak ve Bakanla görüşmesini sağlayacaktır. Tonguç bu uzun görüşmeyi şöyle bitirir: **“Ekselans, toprak reformu gerçekleştirilemeyen hiçbir ülkede Köy Enstitüleri gibi geniş kitleler yararına ilerici kuruluşları yaşatmaya olanak yoktur.”**

“27 Mayıs 1960'ın getirdiği özgürlük-değişim rüzgarının estiği günlerde BM temsilcisi iki Fransız gazeteci ve yazar Sabahattin Eyüboğlu ile birlikte Tonguç on dört yıl sonra ilk kez Hasanoğlu'na gidecek, küçük bir tümseğin üstündeki “tohum atan adam” heykelinin çoktan yok edildiğini görecektir. Yanındaki Fransız gazetecilerden biri soracaktır: **“Acaba geriye dönüp baktığınızda bugün yapsaydım dediğiniz bir şey var mı?”**Tonguç yanıtlar: **“Enstitülere daha çok kız öğrenci almalıydık ve daha çok Enstitü açmalıydık. Eğitimde sinemadan yararlanmalıydık.”**

Rakamların gerçeği ve...

- Kapatılıncaya dek (1940-1946 yılları) 15,000 dönüm tarla tarıma elverişli hale getirildi.
- 750,000 yeni fidan dikildi.
- 1,200 dönüm bağ gerçekteşti.
- 100 km. yol yapıldı.
- Kapatıldığı 1954 yılına dek Köy Enstitüleri”nde 1308 kız ve 15,943 erkek toplam 17,341 köy öğretmeni yetişti.
- İçlerinde Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Mahmut Makal, Mehmet Başaran, Pakize Türkođlu ve Dursun Akçam gibi yazarlar, bilim ve düşün adamları Köy Enstitüleri’nden çıktı 150 büyük inşaat, 60 işlik, 210 öğretmen evi, 20 uygulama okulu, 36 ambar ve depo, 48 ahır ve samanlık, 12 elektrik santrali, 16 su deposu, 12 tarım deposu, 3 balıkthane,.

4.DEĞERLENDİRME

Proje dosyasının tamamı dahilinde 720p (1280x720) çözünürlükte, Apple Final Cut Studio üzerinde edit yapıldı. Editlerde baz alınan orjinal çizimler Photoshop ve Coral Painter ile gerçekleştirildi.

Çizim belgelerinin tümü zeminlendirildi ve orjinal çözünürlüğü dahilinde tekrar video çıkış alınarak edite adapte edildi. Bu şekilde yüksek çözünürlükte daha fazla yumuşatma efektleri kullanımı mümkün hale gelmiş oldu.

Programda kullanılan ekran textleri Apple Motion ile edit edildi.

Tüm görsel malzemelerin tek bir edit hattında kullanılması ve rahat bir çalışma sistemi yaratılması hedefi ile video dosyalarının tümü Quicktime ProRes codec'i ile montaj hattında yer aldı ve çıkışlar da aynı codec ile arşivlendi.

Ses kayıtları stüdyoda profesyonel seslendirme yöntemi ile alındı ve wav. formatında arşivlendi. Final Cut montaj sürecinde daha kayıpsız bir çalışma elde edebilmek hedefi ile, wav. dosya AIFF formatına çevrilerek çalışıldı.

Tüm çalışma dahilinde kullanılan müzikler Apple Final Cut Studio paketinde yer alan Soundtrack Pro yazılımı ile yaratıldı. Müziklerin çıkış arşivleri de AIFF formatında alındı ve kullanıldı.

Tüm çalışmada kullanılan ana montaj, grafik ve ses dosyaları ile çizim arşivleri bir ana arşivde depolandı ve çalışmanın gelecek dönemlerde kalıcı bir kopyasının kalmasına emin olundu.

Montaj sonrasında çıkışı alınan master filmin, aynı zamanda daha hafif bir codec olan ve tüm medya platformlarında tanınan Quicktime H264 formatında bir arşiv kopyası daha alındı ve çalışmanın dosyası tamamlandı.

KAYNAKÇA

1. Can Dündar, *Köy Enstitüleri. İmge*. ISBN 9789755331669
2. M. Lütfi Engin Hasanoğlu, *Köy Enstitüsü Eski Müdürü, Hasanoğlu köy enstitüsü kurulma çalışmaları*
3. Mehmet Şeren, *Gazi Üniversitesi, Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri*, pdf dosyası
4. Türk kütüphaneciliği, *Köy enstitülerinde okuma ve kütüphane*
5. Çetin Yetkin. *Karşıdevrim 1945-1950, Otopsi Yayınları, İstanbul, 2002*
6. Şevket Gedikoğlu, *Evreleri, Getirdikleri ve Yankıları ile Köy Enstitüleri*, Ankara, 1971
7. Nedim Menekşe, *Kapatılışlarının 50. Yılında Köy Enstitüleri Gerçeği*, 2005
8. *Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları*

ÖZGEÇMİŞ

1981 doğumluyum. Anadolu Çimentaş lisesini tamamladıktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden Lisansı tamamlayak 2010 yılında Beykent Üniversitesi Sinema-Tv Anasanat Dalı Yüksek Lisans programına kaydoldum. DMD Medyada sanat yönetmeni olarak görev yapmaktayım. İyi derece Adobe Photoshop, İllüstratör, after effects, 3D Max, Cinema 4D, Z Brush kullanabiliyorum.

Selim MAZLUM